

דף תצפית לאתנוגרף המתחיל

תיאור אתנוגרפי נועד לתאר התנהגות של קבוצה חברתית באופן שיהפוך אותה מובנת ומוכרת יותר. זכרו שעדיף עומק (תיעוד של אדם אחד למשך זמן) על רוחב (תיעוד שטחי של אנשים רבים). לתצפית יהיו ארבעה שלבים:

א. **תצפית מקדימה על עצמכם** (בקבוצה, אדם אחד רושם פרוטוקול):

1. מה אתם יודעים על תת-הקבוצה שאתם הולכים לצפות בה ועל המקום שבו אתם הולכים לערוך את התצפית?
2. מה אתם מצפים לראות?
3. אילו שאלות מעסיקות אתכם?
4. מה הדעות הקדומות שלכם לגבי הקבוצה הנצפית? כיצד הן עלולות להטות את התצפית שלכם?

ב. **תצפית בשטח** (כל אחד יוצא לצפות לבדו או לכל היותר בזוג, יש לרשום כבר בשטח כמה שיותר):

1. תארו את הסביבה (אפשר לצייר או לצלם מאפיינים בולטים).
2. תארו את נוכחותם של אנשי הקבוצה הנצפית בסביבה: איפה? כמה? מה עושים? איך?
3. ערכו רישום מפורט של ההתנהגות של אחד הפרטים הנצפים במשך 10-15 דקות. אם יש זמן, חזרו על כך. אל תשמיטו גם פרטים שנראים ברגע הראשון לא חשובים.
4. ערכו, אם אפשר, שיחה (=ראיון לא מובנה) עם אחד הנצפים ותעדו אותה.
5. תארו כמה שיותר פרטים של התנהגות, לבוש, מבטא, דיבור, אופן התנהלות במרחב וכו'.

ג. **סיכום אישי** (כל אחד יושב כמה דקות בשקט וכותב, לפני שמדברים עם האחרים):

1. מה חשבתי והרגשתי לגבי הנצפים?
2. האם יש לי תובנות, הכללות או הסברים לגבי התנהגות הנצפים?
3. האם יש שאלות חדשות שעלו אצלי בעקבות התצפית?

ד. **סיכום קבוצתי** (דיון מתועד):

1. מה ראיתם? שתפו אחד את השני בתיאורים שכתבתם.
2. איך אתם מסבירים את מה שראיתם? האם יש הסברים סבירים שונים?
3. כיצד השפיע מה שראיתם על הדעות הקדומות שלכם?

כמה מילים על אתיקה של תצפית אתנוגרפית:

* **אם אתם צופים באדם ספציפי, חובה לבקש את רשותו. הסבירו בקווים כלליים את הפרויקט** ("אנחנו תלמידים שמתעדים קבוצות שונות בירושלים..."), ובקשו רשות לצפות בהתנהגות הרגילה של האדם במשך כמה דקות.

* **אם אתם מצלמים אדם, חובה לבקש את רשותו, אפילו בדיעבד.**

* **אם אתם מראיינים אדם, בקשו רשות לכתוב את דבריו.**

* **היו תמיד מנומסים ברורים וישירים. אם מישהו מבקש, הראו לו מה כתבתם עליו.**

* **אל תפריעו - עמדו בצד, אל תחסמו מעברים, אל תדחפו או תידחפו, אל תתפסו מקומות בבתי קפה, אל תפריעו לעסקים....**

* **הכי חשוב: אף פעם אל תלעגו או תתנשאו על האנשים שאתם צופים בהם ואל תתנהגו באופן שיכול להתפרש כלעג או התנשאות!!!**